

عنوان مقاله:

ناهم سنجگی تامس کوهن و نسبی انگاری

محل انتشار:

فصلنامه حکمت و فلسفه، دوره 18، شماره 69 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

حسن امیری آرا - استادیار فلسفه علم، موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

یکی از مفاهیم کلیدی در اندیشه تامس کوهن (۱۹۲۲-۱۹۹۶)، فیلسوف و مورخ علم شهیر آمریکایی، «ناهم سنجگی» (incommensurability) است. به طور کلی، ناهم سنجگی به دو دسته روش شناختی (methodologic) و معناشناختی (semantic) تقسیم می شود. ناهم سنجگی روش شناختی ناظر به تغییر معیارهای (Standard Variance) ارزیابی و توجیه نظریه، از نظریه ای به نظریه دیگر است و ناهم سنجگی معناشناختی ناظر به تغییر معناشناختی (Semantic Variance) اصطلاحات به کاررفته در نظریه از نظریه ای به نظریه دیگر است. این انگاره کوهن منبع الهام تازه ای برای آموزه های نسبی انگارانه در فلسفه درباره صدق و معرفت بوده است. تمرکز این مقاله بر ارتباط های ممکن میان ناهم سنجگی و آموزه های نسبی انگارانه برحسب رابطه استلزام منطقی است. از این رو، پرسش اساسی آن است که آیا امکان برقراری ارتباطی منطقی میان این انگاره و نسبی انگاری وجود دارد یا خیر. در بخش آخر، انواع ارتباط های منطقی میان ناهم سنجگی معناشناختی و روش شناختی با نسبی انگاری صدق و معرفت برحسب شرایط لازم و کافی با استفاده از استلزام منطقی ارائه می شود. سپس تلاش می شود هرکدام از گزاره های حاصل شده تحلیل و بررسی شود.

کلمات کلیدی:

ناهم سنجگی روش شناختی، ناهم سنجگی معناشناختی، نسبی انگاری صدق، نسبی انگاری معرفت، انتخاب نظریه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1599652>

